

TISKOVÁ ZPRÁVA č. 16/23

V Lucemburku dne 26. ledna 2023

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-205/21 | Ministerstvo na vatrešnite raboty (Registrace biometrických a genetických údajů policíí)

Systematické shromažďování biometrických a genetických údajů každého obviněného za účelem jejich policejní registrace je v rozporu s požadavkem na zajištění zvýšené ochrany v souvislosti se zpracováním citlivých osobních údajů

V rámci trestního řízení zahájeného bulharskými orgány pro zkrácení daně byla V. S. obviněna z údajné účasti na organizované zločinecké skupině vytvořené za účelem obohacení se, aby společně spáchali na území Bulharska trestné činy. Po tomto obvinění bulharská policie vyzvala V. S., aby se podrobila shromáždění svých daktyloskopických a fotografických údajů za účelem jejich registrace a odběru pro vypracování profilu její DNA. V. S. odmítla dát k tomuto shromáždění souhlas.

Na základě vnitrostátních právních předpisů, které stanoví „policejní registraci“ obviněných z úmyslného trestného činu stíhaného z úřední povinnosti za účelem jejich registrace, požádaly policejní orgány Specializiran nakazatelen sad (Specializovaný trestní soud, Bulharsko) o povolení nuceného výkonu shromáždění genetických a biometrických údajů V. S.. K žádosti policejních orgánů byly přiloženy pouze kopie usnesení o sdělení obvinění V. S. a prohlášení, v němž odmítla dát souhlas ke shromáždění svých údajů.

Tento soud měl pochybnosti o slučitelnosti bulharských právních předpisů použitelných na tuto „policejní registraci“ se směrnicí 2016/680¹, vykládanou ve světle Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), a z toho důvodu položil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Soudní dvůr ve svém rozsudku nejprve upřesňuje podmínky, za kterých lze zpracování biometrických a genetických údajů policejními orgány považovat za povolené vnitrostátním právem ve smyslu směrnice 2016/680. Dále se vyjadřuje k naplnění požadavku uvedeného v této směrnici, který se týká zpracování údajů určité kategorie osob, u nichž existují závažné důvody se domnívat, že jsou zapojeny do trestného činu, a k dodržování práva na účinnou soudní ochranu, jakož i zásady presumpce nevin v případě, kdy vnitrostátní právní předpisy umožňují příslušnému vnitrostátnímu soudu povolit nucené shromažďování těchto údajů, které unijní normotvůrce považuje za „citlivé“. Konečně se zabývá otázkou slučitelnosti vnitrostátní právní úpravy stanovící systematické shromažďování těchto údajů, s ustanoveními směrnice 2016/680, která se týká jejich zpracování s ohledem na použitelné zásady.

Závěry Soudního dvora

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úř. věst. 2016, L 119, s. 89).

Na úvod Soudní dvůr konstatuje, že směrnice 2016/680, vykládaná ve světle Listiny², musí být vykládána v tom smyslu, že **zpracování biometrických a genetických údajů policejními orgány** za účelem jejich vyšetřování s cílem bojovat proti trestné činnosti a udržovat veřejný pořádek **je povoleno** vnitrostátním právem za předpokladu, že posledně uvedené právo obsahuje **dostatečně jasný a přesný právní základ** pro povolení uvedeného zpracování. Skutečnost, že vnitrostátní legislativní akt obsahující takový právní základ odkazuje mimoto na obecné nařízení o ochraně osobních údajů³, a nikoli na směrnici 2016/680, nemůže sama o sobě zpochybnit existenci takového povolení, pokud z výkladu všech použitelných ustanovení vnitrostátního práva dostatečně jasně, přesně a jednoznačně vyplývá, že dotčené zpracování biometrických a genetických údajů spadá do působnosti této směrnice, a nikoli do působnosti GDPR.

V tomto kontextu Soudní dvůr s ohledem na skutečnost, že relevantní vnitrostátní právní předpisy odkazují na ustanovení GDPR, která upravují zpracování citlivých údajů, přičemž přebírají obsah ustanovení směrnice 2016/680, která se týkají zpracování těchto údajů⁴, uvádí, že **tato ustanovení nejsou rovnocenná**. Zatímco zpracování citlivých údajů příslušnými orgány **zejména za účelem prevence a odhalování trestných činů**, na které se vztahuje směrnice 2016/680, může být povoleno **pouze tehdy, pokud je zcela nezbytné, a musí být zajištěno vhodnými zárukami a stanoveno unijním právem nebo vnitrostátním právem**, GDPR stanoví zásadní zákaz zpracování těchto údajů spolu s výčtem výjimek. Vnitrostátní zákonodárce tedy sice může v rámci téhož legislativního nástroje stanovit zpracování osobních údajů pro účely spadající do působnosti směrnice 2016/680, jakož i pro jiné účely spadající do působnosti GDPR, je však povinen se ujistit o neexistenci nejasností, pokud jde o použitelnost jednoho či druhého z těchto unijních aktů na shromažďování biometrických a genetických údajů.

Kromě toho, pokud jde o případné nesprávné provedení směrnice 2016/680, kterého se dovolává předkládající soud, Soudní dvůr zdůrazňuje, že tato směrnice **nevyžaduje**, aby vnitrostátní ustanovení, která povolují zpracování údajů spadající do její působnosti, obsahovala **odkaz na uvedenou směrnici**. Upřesňuje, že pokud vnitrostátní zákonodárce stanoví zpracování biometrických a genetických údajů příslušnými orgány, které mohou spadat buď do působnosti této směrnice, nebo do působnosti GDPR, může v zájmu jasnosti a přesnosti výslovně odkázat jednak na ustanovení vnitrostátního práva, která zajišťují provedení této směrnice, a jednak na GDPR, aniž je povinen zmínit uvedenou směrnici. Nicméně v **případě zjevného rozporu** mezi ustanoveními vnitrostátního práva, která povolují zpracování dotčených údajů a ustanoveními, která jej, zdá se, vylučují, **musí vnitrostátní soud provést výklad těchto ustanovení, jenž zachová užitečný účinek směrnice 2016/680**.

Poté Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 2016/680⁵ a Listina⁶ **nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že v případě, že osoba obviněná z úmyslného trestného činu stíhaného z úřední povinnosti odmítne dobrovolně spolupracovat při shromažďování biometrických a genetických údajů o její osobě za účelem jejich registrace, je příslušný trestní soud povinen povolit opatření spočívající v nuceném výkonu tohoto shromažďování, aniž by byl oprávněn posoudit, zda existují závažné důvody** se domnívat, že dotyčná osoba spáchala trestný čin, pro který jí bylo sděleno obvinění, za předpokladu, že vnitrostátní právo **následně zaručuje účinný soudní přezkum podmínek tohoto sdělení obvinění**, z nichž vyplývá povolení k provedení tohoto shromažďování.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomíná, že podle směrnice 2016/680⁷ **musí členské státy dbát na to, aby mezi údaji různých kategorií subjektů údajů bylo jasně rozlišováno** tak, aby nedocházelo bez rozlišení ke stejnému stupni zásahu do jejich základního práva na ochranu osobních údajů, a to bez ohledu na to, do jaké kategorie patří.

² Článek 10 písm. a) směrnice 2016/680, vykládaný ve světle článku 52 Listiny.

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1, dále jen „GDPR“).

⁴ Článek 9 GDPR a článek 10 směrnice 2016/680.

⁵ Článek 6 písm. a) směrnice 2016/680.

⁶ Články 47 a 48 Listiny, které zakotvují právo na účinnou soudní ochranu a zásadu presumpce nevin.

⁷ Článek 6 směrnice 2016/680.

Tato povinnost však není absolutní. Ostatně vzhledem k tomu, že se tato směrnice vztahuje na kategorii osob, u nichž existují závažné důvody se domnívat, že spáchaly trestný čin, Soudní dvůr upřesňuje, že **existence dostatečného počtu důkazů o vině osoby v zásadě představuje závažný důvod se domnívat, že tato osoba dotčený trestný čin spáchala**. Směrnice 2016/680 tedy **nebrání vnitrostátní právní úpravě, jež stanoví nucené shromažďování údajů osob, ve vztahu k nimž jsou shromažďovány dostatečné důkazy o tom, že jsou vinny ze spáchání úmyslného trestného činu stíhaného z úřední povinnosti a kterým bylo z tohoto důvodu sděleno obvinění**.

Pokud jde o dodržení práva na účinnou soudní ochranu, když vnitrostátní soud, který je příslušný k povolení opatření k nucenému výkonu rozhodnutí o shromažďování citlivých údajů týkajících se obviněných, nemůže provést meritorní přezkum podmínek pro sdělení obvinění, Soudní dvůr zejména zdůrazňuje, že to, že je posouzení důkazů, o něž se opírá obvinění subjektu údajů, dočasně vyloučeno z přezkumu soudu, se přitom může ukázat jako odůvodněné během přípravné fáze trestního řízení. Taková kontrola by totiž v této fázi mohla narušit průběh trestního vyšetřování, během něhož jsou tyto údaje shromažďovány, a nadměrně omezit schopnost vyšetřovatelů objasnit další trestné činy na základě srovnání těchto údajů s údaji shromažďovanými během jiných vyšetřování. Toto omezení účinné soudní ochrany **tedy není nepřiměřené, jelikož vnitrostátní právo později zaručuje účinný soudní přezkum**.

Pokud jde o dodržování práva na presumpci nevinu soudním rozhodnutím povolujícím shromažďování dotčených údajů, Soudní dvůr zaprvé uvádí, že vzhledem k tomu, že v projednávané věci je toto shromažďování omezeno na kategorii osob, jejichž trestní odpovědnost ještě nebyla prokázána, nelze na něj nahlížet tak, že odráží názor orgánů, že tyto osoby jsou vinny. Zadruhé skutečnost, že soud, který musí rozhodnout o vině dotčené osoby, nemůže v této fázi trestního řízení posoudit dostatečnost důkazů, na nichž je založeno obvinění dotčené osoby, představuje záruku dodržení jejího práva na presumpci nevinu.

Konečně Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 2016/680⁸ **brání vnitrostátním právním předpisům, které stanoví systematické shromažďování biometrických a genetických údajů každého obviněného z úmyslného trestného činu stíhaného z úřední povinnosti za účelem jejich registrace, aniž stanoví příslušnému orgánu povinnost určit a prokázat, zda je toto shromažďování zcela nezbytné k dosažení konkrétních sledovaných cílů a dále zda těchto cílů nelze dosáhnout opatřeními, která představují méně závažný zásah do práv a svobod dotčené osoby**.

V tomto ohledu Soudní dvůr zdůrazňuje, že cílem směrnice 2016/680 je mimo jiné zajistit **zvýšenou ochranu v souvislosti se zpracováním citlivých údajů**, mezi něž patří biometrické a genetické údaje, jelikož může způsobit závažná rizika pro základní svobody a práva. Zde uvedený požadavek, podle kterého musí být zpracování biometrických a genetických údajů povoleno „**pouze tehdy, pokud je zcela nezbytné**“, musí být vykládán tak, že definuje **přísnější podmínky** pro zákonnost zpracování těchto citlivých údajů⁹. Kromě toho dosah tohoto požadavku musí být rovněž určen s ohledem na takové zásady zpracovávání údajů, jako je **omezení účelů a minimalizace údajů**.

V tomto kontextu vnitrostátní právní úprava, které stanoví systematické shromažďování biometrických a genetických údajů každého obviněného z úmyslného trestného činu stíhaného z úřední povinnosti za účelem jejich registrace, je v zásadě v **rozporu s tímto požadavkem**. Může totiž vést k nediferencovanému a generalizovanému shromažďování biometrických a genetických údajů většiny obviněných, neboť pojem „úmyslný trestný čin stíhaný z úřední povinnosti“ je obzvláště obecný a **může se vztahovat na velké množství trestných činů bez ohledu na jejich povahu a závažnost, konkrétní okolnosti těchto trestných činů, jejich případnou souvislost s jinými probíhajícími řízeními, předcházejícími soudnímu řízení, anebo individuální profil osoby**.

⁸ Článek 10 směrnice 2016/680, vykládaný ve spojení s čl. 4 odst. 1 písm. a) až c) a s jejím čl. 8 odst. 1 a 2.

⁹ S ohledem na podmínky vyplývající z čl. 4 odst. 1 písm. b) a c) a čl. 8 odst. 1 směrnice 2016/680.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Zůstaňte ve spojení!

